

LIITE 1.

Ote SLL:n Pohjois-Karjalan piirin maakuntakaavaluonnoksen lausunnon liitteestä 1. Arvio GTK:n selvityksessä esitettyjen turvetuotantoalueiden sopivuudesta maakuntakaavan 2040 1. vaihemaakuntakaavan kohteiksi. Oteessa on kuvattu Tornator Oy:n mailla sijaitsevat kohteet.

Kohteet 3. Paljakansuo, **4. Muurinsuo**, 5. Jormonsuo, 6. Iljansuo, 7. Tetrisuo, 8. **Tavarasuo-Sikosuo**

Muurinsuolla ja Tavara-Sikosuolla on Tornator Oy:n maita

Itä-Suomen aluehallintovirasto hylkäsi Iljansuon turvetuotannon ympäristöluvasta annetussa päätöksessä (nro 7/2014/1) hakemuksen pohjoisosan lohkot 15–22, yhteensä 323,5 hehtaaria. Kyseiset lohkot sijoittuvat Paljakansuolle, jota GTK on esittänyt tulevaan vaihemaakuntakaavaan turvetuotantoalueeksi. Lupa voitiin myöntää 399,5 ha:n alueelle. GTK:n esityksen mukainen Paljakansuon pinta-ala on 275 ha.

Päätöksen perusteluissa todetaan, että vesistökuormituksen arvioinnin epävarmuudet huomioon ottaen lupaa ei voida myöntää kerralla koko Iljansuon turvetuotantoalueen käyttöönottoon haetussa laajuudessa (736 ha), koska tämä voisi aiheuttaa merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa Puohtiinojassa, Iljanjoessa ja Iljanjärven Särkilahdessa.

Lisäksi lupaharkinnassa otettiin huomioon myös Iljanjärven Särkilahdessa tehty virkistyskäyttöödellytyksien ja erityiseen käyttöön otettujen rantojen käytettävyyden parantaminen vuoden 2013 syksyllä toteutetuilla kunnostustoimenpiteillä. Hyväksytty tuotantoala on mitoitettu niin, että turvataan Iljanjoen ja Iljanjärven Särkilahden ekologisen tilan ja yleisen käyttökelpoisuuden säilyminen vähintään nykyisellään. Särkilahden kunnostustoimenpiteet toteutettiin.

Särkilahden kunnostusvelvoite perustuu Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen 11.7.2008 nro 73/08/2, mitä Vaasan hallinto-oikeus on päätöksellään 9.6.2010 nro 10/0156/1 osin muuttanut. Tämän pohjalta Itä-Suomen aluehallintovirasto on päätöksessään (Nro 18/2013/2) hyväksynyt Vapo Oy:n esityksen Iljanjärven Särkilahden kunnostamisesta.

Paljakansuo mukaan lukien GTK:n esityksessä Iljanjärveen kohdistuisi turvetuotannon vaikutuksia yhteensä 864 ha:n alueelta (Muurinsuo, Jormonsuo, Iljansuo, Tetrisuo ja Tavara-Sikosuo). Iljansuon ympäristölupapäätökseen ja Särkilahden kunnostuspäätökseen viitaten piiri pitää GTK:n esitystä täysin ylimitoitettuna Iljanjärvelle aiheutuvan vesistökuormituksen takia. Piirin mielestä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden sekä ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta on kestävämpää, että tuotannossa olevan Iljansuon lähiympäristöön avattaisiin aktiivihiekkilaitoksen tarpeisiin useita uusia turvekenttiä.

Vaihekaavan maastokatselmuksen mukaan **Muurinsuon** lasku-uoman Yläjoen varrella on paikoin arvokkaita luontokohteita. Alajuoksulla tavataan luonnontilaisen kaltaista pensaikkoluhtaa, koivuluhtaa, puolukkakorpea ja siniheinävaltaista puronvarsiniittyä.

Puronvarren ojat ovat vanhoja ja umpeenkasvaneita, eikä niillä ole juurikaan vaikutuksia puron lähiympäristön vesitalouteen. GTK:n selvityksen mukaan Muurinsuon vedet laskevat Lietelammen pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä alueen itäpuolella virtaavaa Yläjokea pitkin Suojokeen. Alueen mahdollisella turvetuotannolla voi olla vaikutusta pohjaveden laatuun.

Piiriin mielestä Muurinsuon turvetuotanto voi vaikuttaa heikentävästi sekä tuotantoalueen laskuvesien lähtöuoman Yläjoen varren arvokkaille luontotyypeille sekä mahdollisesti myös Yläjoen luonnontilaisuuteen ja Lietelammen pohjavesialueelle, joten tähtäkään osin Muurinsuo ei ole sopiva vaihekaavavaraus. Puronvarren ja suon muiden metsätalouden kannalta epäonnistuneiden ojitusten ennallistamisella voitaisiin alueen suo- ja vesiluonnon monimuotoisuutta palauttaa.

GTK:n selvityksen mukaan **Tavara-Sikosuon** alue kuuluu luonnontilaisuusluokkien 1-2 välille. Alueen pohjoisosa (Sikosuo) on luonnontilaltaan luokkaa 1 ja eteläosa (Tavarasuon) luokkaa 2. GTK:n turveturvetuotantoon soveltuvien soiden kartoituksissa (Suomi 1993) Tavarasuon yleisimmät suotyypit ovat korpi- ja tupavillarämemuuttumat. Alueella on yleisesti myös nykyisin erittäin uhanalaisiksi luokiteltavia sara- ja korpikämeitä sekä vaarantunut isovarpurämettä. Lisäksi suon luonnontilaisiin suotyyppeihin kuuluvat Etelä-Suomessa vaarantuneet saraneva, lyhytkorsineva, kalvakkaneva ja tupasvillaräme. Lisäksi Sikosuolla on Sikolampi, josta virtaa luonnontilainen Sikopuro Suojokeen. Vastaavasti Tavarasuolla on Tavaralampi, josta lähtevä Tavarapuro virtaa myös Suojokeen. Suunniteltu turvetuotanto voi piiriin käsityksen mukaan vaarantaa näiden vesiluontotyyppien luonnontilaa ja luonnon monimuotoisuutta vesilain vastaisesti. Karttatarkastelun perusteella soiden ojitukset ovat monin paikoin metsätaloudellisesti epäonnistuneet, joten piiriin mielestä soiden ennallistamisella alueen suo- ja vesiluontotyyppien luonnon monimuotoisuutta voitaisiin edistää. Ennallistaminen edistäisi myös soiden ekologista kytkeytyneisyyttä lähistöllä sijaitsevaan Niemissuohon (9).

Päätelmä: *Vaihekaavaan ennallistamisvaraus kohteille 3-8 (Sisältää Muurinsuo ja Tavara-Sikosuon) lisämerkinnällä kosteikkolinnuston elinympäristöjen, suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden edistäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta.*

Kohde 10. Heinäsuo 1

Alueen vedet voidaan johtaa siten, että alapuolisina vesinä on lampia ja Mustajoki sekä lopuksi Nuorajärvi. Toista kautta vedet kulkeutuvat Nuorajärveen suoraan. Mustajoen vedenlaadusta tai ekologisesta tilasta ei ole tietoa. Pienet lammet voisivat toimia puskurialueina kuormalle, mutta siinä tapauksessa niiden tila mahdollisesti heikkenee, jollei ravinteita ja orgaanista kuormaa pidättävät vesiensuojelurakenteet ole tehokkaita. Lammet ovat tn. tummavetisiä ja humuksikkaita jo entuudestaan.

Edellisen vaihekaavan maastokatselmuksen mukaan Heinäsuo on luonnontilaltaan voimakkaasti muuttunut ja suon yleisimmät suotyypit ovat korpi- ja isovarpurämemuuttumat. GTK:n turveturvetuotantoon soveltuvien soiden kartoitusten (Suomi 1993) mukaan suolla on yleisten korpi- ja isovarpurämeiden lisäksi runsaasti Etelä-Suomessa uhanalaisiksi luokiteltavia tupasvilla- (VU) ja sararämeitä (EN). Lisäksi suolla on myös varsinaista korpea. Varsinaiset korvet on nykyisin jaoteltu mustikka-, puolukka- ja muurainkorpiin, jotka kaikki luokitellaan Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisiksi. Selvityksen perusteella suo on suotyypien osalta maastokatselmuksessa esitettyä merkittävämpi.

Piirin mielestä on selvää, että päivän kestävässä maastokatselmuksessa suotyyppien luonnontilaisuutta ei pysty selvittämään kuin GTK:n perusteellisissa kartoituksissa.

Maastokatselmuksen mukaan turvetuotantoalueen laskuvesiksi ilmoitettua Ölkönpuroa on paikoin perattu, eikä puroa voida pitää luonnontilaisena. Karttatarkastelun perusteella Ölkönpuro näyttää kuitenkin pääpiirteissään luonnontilaisen kaltaiselta uomalta, Heinäsuon pohjoispuolella Ölkönpuron varressa Ölkönahon kohdalla on luonnonsuojelualue. Piirin käsityksen mukaan turvetuotanto ja sen laskuvesien johtaminen Ölkönpuroon, voi olla vaarantaa purouoman luonnontilaa vesilain vastaisesti, tämä voi koskea myös suon ylävirran puoleista osaa suojelualueen halki virtaavasta Ölkönpurosta.

Karttatarkastelun perusteella vaikuttaa, että osa suon ojituksista on metsätalouden kannalta epäonnistuneita, joten piirin mielestä soiden ennallistamisella alueen suo- ja vesiluontotyyppien luonnon monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Päätelmä: *vaihekaavaan ennallistamisvaraus lisämerkinnällä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta.*

Lisäys edelliseen: Ölkönahon yksityismaalla sijaisevaan YSA-alueeseen rajoittuen Ölkönpuron varrelle on perustettu uusi valtionmailla sijaitseva ESA-alue (erityinen suojelualue). Uusi alue rajoittuu suoraan suunniteltuun turvevaraukseen.

Kohde 11. Lautasuo

GTK:n selvityksen mukaan Lautasuon vedet laskevat laskuojia pitkin Viinijärveen ja siitä edelleen Nuorajärveen. Edellisen vaihekaavan vesistöselvityksen mukaan Viinijärvi on karu lähellä luonnontilaa oleva järvi. Veden ravinnepitoisuudet ovat matalia eikä pohjanläheisen kerroksen happikatoja ole ilmennyt. Tuotantoalueen vedet rehevöittäisivät järveä pikkuhiljaa. Selvityksen lisäyksen mukaan Lautasuon poistaminen varausalueista alla mainittavan maastokatselmuksen perusteella edesauttaa karun lähes luonnontilaisen Viinijärven säilymistä luonnontilaisena, minkä takia se on suositeltava. Lisäksi se vähentää Nuorajärveen ja Koitajokeen johtuvaa kuormitusta. Piirin näkemyksen mukaan Lautasuon poistaminen aiemmasta vaihekaavasta kuten myös nyt valmistella olevasta vaihekaavasta on perusteltua myös hankkeen aiheuttamien vesistöhaittojen vuoksi.

Piirin käytössä ei ole GTK:n selvityksen mukaista Lautasuon rajausta. Selvitystekstin mukaan tuotantokelpoinen alue on alle 50 ha, mutta Vasikkasuon (12) yhteyteen suo on soveltuva alue. Alue on mahdollinen pintavalutuskentän paikka ojittamattomalta osalta.

Edellisen vaihekaavan vuonna 2008 tehdyn maastokatselmuksen (Lohilahti) mukaan Lautasuon laitteet ovat suotyyppiltään ojituksesta (matalia, umpeenkasvaneita) huolimatta melko luonnontilaisen kaltaista isovaripurämettä, osin isovaripurämemuuttumaa. Ojittamaton avosuo edustaa suotyyppiltään oligotrofista lyhytkorsinevaa. Suomaisema on erämainen ja luonnontilainen. Lautasuo on hyvä lakkasuo ja maastokatselmuksen yhteydessä suolla havaittiin riekkoja ja teeri. Uusimmassa eliölajien uhanalaisarviossa (2019) riekko on valtakunnallisesti vaarantunut. Maastokatselmuksen perusteella Lautasuolle ei esitetty turvetuotantovarausta vaihekaavaan.

GTK:n turveturvetuotantoon soveltuvien soiden kartoitusten (Suomi 1993) mukaan Lautasuolla on rämemuuttumien lisäksi nykyisin Etelä-Suomessa uhanalaiseksi

luokiteltavaa kangasrämettä (EN), pallosararämettä (VU), lyhytkorsinevarämettä ja tupasvillarämettä (VU). Myös maastokatselmuksessa havaitut isovarpurämeet ja lyhytkorsinevat luokitellaan vaarantuneiksi.

Piirin mielestä Lautasuon luonnontilaisina säilyneiden suotyyppeiden ja alueella esiintyvän riekon merkitys suoluonnon monimuotoisuuden kannalta on merkittävä, eikä suon ojittamaton osa ole sopiva varattavaksi vaihekaavaan turvetuotannon pintavalutuskentäksi. Karttatarkastelun perusteella osa suon ojituksista on metsätaloudellisesti epäonnistuneita, joten ne sopisivat ennallistamiskohteeksi. Riekkokannat hyötyvät varsin nopeasti ennallistamistöistä, joten ennallistaminen voitaisiin toteuttaa Maa- ja Metsätalousministeriön rahoittaman SOTKA -hankkeen kautta riekkosuon ennallistamisena.

Piirin päätelmä: *vaihekaavaan ennallistamisvaraus lisämerkinnällä suoluonnon monimuotoisuuden, erityisesti suon riekkokannan vahvistamisen edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta.*

Kohde 12. **Vasikkasuo,**

GTK:n selvityksen mukaan Vasikkasuon vedet laskevat Viinijärven kautta Nuorajärveen ja Koitajokeen. Edellisen vaihekaavan vesistövaikutuksissa lisäksi arvioitiin, että Viinijärvi on kuormitusmuutoksille herkkä latvajärvi, jonka tila saattaisi heiketä, jos turvetuotannon tässä tapauksessa Vasikkasuon vesiä johdetaan sinne. Vasikkasuon vedet johdetaan aluksi Salpuupuroon, joka karttatarkastelun perusteella vaikuttaa uomaan laskevista ojista huolimatta rakeenteellisesti luonnontilaisen kaltaiselta puroilta.

Piirin arvion mukaan Vasikkasuon osalta vesistökuormitus vaikuttaa karun Viinijärven tilan heikkenemiseen sekä Salpuupuron osalta suunniteltu turpeenotto voi vaikuttaa uoman luonnontilan vesiluonnon monimuotoisuuden vaarantumiseen vesilain vastaisesti.

Aiemman vaihekaavan maastokatselmuksen mukaan Vasikkasuo on menettänyt suoluonnolle luontaisen vesitalouden, eikä alueella ole maakunnallisia suojeluarvoja. GTK:n turveturvetuotantoon soveltuvien soiden kartoitusten (Suomi 1993) mukaan suon yleisimmät suotyypit ovat rämemuuttumia ja tältä osin tiedot vastaavat maastokatselmuksen tulkintaa suon luonnontilasta. GTK:n selvityksen mukaan alueella on myös useita luonnontilaisia, Etelä-Suomessa nykyisin uhanalaisia räme- ja korpityyppejä: lyhytkorsirämettä (VU), tupasvillarämettä (VU), Pallosararämettä (VU), korpirämettä (EN), kangasrämettä (EN), isovarpurämettä (VU), ruohokorpea (EN), nevakorpea (sarakorpea, EN) ja varsinaista korpea (mustikka/puolukka/muurainkorpia, EN). Vastaavasti nevoista alueella on luonnontilaista lyhytkorsinevaa (VU). Karttatarkastelun perusteella monin paikoin ojitukset ovat metsätalouden kannalta epäonnistuneita, joten nämä alueet sopisivat ennallistamiskohteiksi.

Päätelmä: *Vasikkasuo vaihekaavaan ennallistamisvaraus merkinnällä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta*

13. **Kuuksensuo, 14. Kuuksensuo N ja 15. Kauhasuo**

GTK:n selvityksen mukaan Kuuksensoiden ja Kauhasuon vedet laskevat Kelsimäjokeen ja Koitajokeen. Aiemman vaihemaakuntakaavan vesistövaikutusselvityksen mukaan näiden kohteiden mahdollisen turvetuotannon vesistövaikutukset voisivat vaikuttaa haitallisesti Koitajoella esiintyvän uhanalaisen planktonsiian elinympäristöön. Selvityksessä todetaan, että planktonsiian kutualueiden on todettu liettyneen ja alueella tavataan paikoitellen runsaasti humusmassaa jokiuomassa. Planktonsiian osalta myös mätikuolemien on todettu olevan korkeampia kuin vertailuvesistöissä. Kalatalouden toiminnallisen tarkkailun yhteydessä on havaittu myös verkkojen limoittumista. Planktonsiian uhanalaisuuden, pohjaeläintietojen ja osin myös kalastotietojen puutteellisuuden sekä alueelle kohdistuvien paineiden perusteella vesimuodostuma luokitellaan tyydyttävään ekologiseen tilaan. Selvityksen mukaan Koitajoelle on Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelmassa esitetty ravinnekuormituksen vähentämistä (orgaanista ja kiintoainekuormitusta).

Piirin käsityksen mukaan näiden kohteiden mahdollisen turvetuotannon vesistöhaitat voivat vaikuttaa yllä kuvatulla tavalla siihen, että Koitajoen planktonsiian elinympäristön ja joen ekologisen tilan parantamistavoitteet vaarantuvat.

GTK:n selvityksen mukaan molempien **Kuuksensoiden** luonnontilaisuusluokka on 2. Kuuksensuon alueella on tehty turvetutkimusta GTK:n toimesta (Suomi 1996), luontoselvitys Vapo Oy:n Kuuksensuolle suunnittelemaan turvetuotantoon liittyvän ympäristövaikutuksen arvioinnin yhteydessä 2010 ja maastokatselmus aiemman vaihekaavan yhteydessä. Kuuksensuon aluekokonaisuudella on kaksi laajaa luonnontilaisena säilynyttä avosuo-osaa. Selvityksissä eteläisemmällä avosuolla on varsinaista saranevaa ja pohjoisemmalla saranevan lisäksi kalvaka- ja pienialaisesti rimpinevaa. Rimpinevat ovat nykyisin Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia ja kalvaka- ja saraneva vaarantuneita. Molemmilla avosoilla oli ympäristövaikutusten arviointiin liittyvän selvityksen perusteella selvityksen mukaan merkittävää lintu- ja perhoslajistoa. Maastokatselmuksen perusteella Kuuksensuon pohjoisempi avosuo poistettiin aiemman vaihekaavan turvevarauksista. Piirin arvion mukaan Kuuksensoiden alue kokonaisuudessaan ei sovi haitallisten vesistövaikutusten ohella myöskään merkittävän suoluonnon takia vaihekaavan aluevaraukseksi. Avosuo-osien reunaojitusten ennallistamisella alueen luonnon monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Kauhasuolla on sekä maastokatselmuksen että GTK:n turveselvityksen (Suomi 1993) mukaan pääosin erilaisia rämemuuttumia ja suon luonnontila on lähes kokonaisuudessaan muuttunut. GTK:n selvityksen mukaan suon reunoilla on kuitenkin yleisesti kangasrämettä (EN). Katselmuksen mukaan alueella virtaava Haukipuro on perattu. Kokonaisuutena suolla ei ole merkittäviä suo- tai vesiluonnon arvoja. Haitallisten vesistövaikutusten vuoksi alue ei piirin mielestä kuitenkaan sovi vaihekaavan turvevaraukseksi.

Päätelmä: *Kuuksensuolle ennallistamisvaraus merkinnällä suoluonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta, Kauhasuolle ei kaavavarausta.*

Kohde 17. Lakkasuo

GTK:n selvityksen mukaan Lakkasuon vedet laskevat laskuojien kautta pääosin Oskajokeen ja siitä edelleen Melasenjärveen. Edellisen vaihekaavan maastokatselmuksen mukaan Oskajoki on luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas pienvesi. Turvetuotantovaraus vaarantaisi pienvesiarvojen säilymisen, minkä takia Lakkasuolle ei suositeltu tuotantovarausta. Edellisen vaihekaavan vesistöselvityksessä puolestaan

todettiin, että Lakkasuon jättäminen pois tuotantoaluevarauksista edistää alapuolisen Oskajärven hyvää tilaa. Varausalue oli järven välittömässä läheisyydessä (noin 60 m oja) ja sen vaikutukset järveen olisivat mahdollisesti olleet merkittävät. GTK:n turveselvityksen (Saarelainen 1993) mukaan Lakkasuon kuivattaminen olisikin hankalaa, koska Oskajärven pinta ulottuu suo pohjan tasolle.

Maastokatselmuksen mukaan Lakkasuolla on myös 14 ha:n suuruinen luonnontilainen lyhytkorsineva, jonka eteläosassa sijaitsee alle hehtaarin kokoinen luonnontilainen lampi.

Piirin näkemyksen aiemman vaihekaavan maastokatselmuksen ja vesistövaikutusten arvioinnin mukaisesti Lakkasuo ei sovellu myöskään uuden vaihekaavan turvetuotantovaraukseksi. Lisäksi Lakkasuon alle hehtaarin kokoinen lampi on vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittama luonnontilainen vesiluontotyyppi, jonka vaarantaminen on kielletty. Piirin käsityksen mukaan Lakkasuon turvetuotanto vaarantaisi lammen säilymisen luonnontilaisena vesilain vastaisesti.

Karttatarkastelun perusteella monin paikoin suon ojitukset ovat metsätalouden kannalta epäonnistuneita, joten piirin mielestä nämä alueet sopisivat ennallistamiskohteiksi. Ennallistamista tulisi tehdä erityisesti suon avoimen neva-alueen ympäristössä.

Päätelmä: *vaihekaavaan ennallistamisvaraus lisämerkinnällä soiden ja pienvesiluonnon monimuotoisuuden kehittäminen sekä Ilmastonmuutoksen torjunta.*

Kohteet 18. Patrikkasuo, 19. **Ruostesuo**

GTK:n raportin mukaan **Ruostesuo** ja Patrikkasuo muodostavat yhdessä tuotantokelpoisen kokonaisuuden, joka on jaettu omiksi osa-alueiksi valuma-alueiden rajalta. Ruostesuon vesistövaikutukset kohdistuvat Ilomantsinjärven ja Patrikkasuon Haapojärven suuntaan.

Aiemman vaihekaavan vesistöraportin mukaan Ilomantsinjärvi on Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelmassa luokiteltu tyydyttävään kuntoon. Sen tilan parantamiseksi on arvioitu ulkoisen ravinnekuorman vähentymätarpeeksi 10 %. Ilomantsinjärvessä on toistuvia sinileväongelmia järveen kohdistuvasta suuresta ravinnekuormasta johtuen. Ilomantsinjärven viipymä on lyhyt, joten ravinteikasta vettä tulee järveen koko ajan. Turvetuotantoalueiden vedet huonontaisivat vesistön tilaa entisestään.

Piirin näkemyksen mukaan Ilomantsinjärven kuormituksen kannalta Ruostesuo ei sovi uuden vaihekaavan turvevaraukseksi.

Vaihekaavan maastokatselmuksessa lähes kokonaan ojitetulla Ruostesuolla on katsottu olevan erityisiä maakunnallisia suojeluarvoja. Piirin karttatarkasteluun perustuvan arvion mukaan Korpilampeen laskeva Ruostesuon purku-uomaksi kaavailtu Ruostepuro vaikuttaa vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamalta luonnontilaiselta pienvesiluontotyyppiltä. Ruostesuon kaavailtu turvetuotanto vaarantaisi piirin mielestä uoman luonnontilaisuuden vesilain vastaisesti.

Ruostesuon ojitukset vaikuttavat karttatarkastelun perusteella monin paikoin metsätaloudellisesti epäonnistuneilta, joten piirin mielestä alueen ennallistaminen edistäisi alueen suo- ja vesiluonnon monimuotoisuutta.

Päätelmä: *Ruostesuolle vaihekaavaan ennallistamisvaraus lisämerkinnällä suo- ja vesiluonnon edistäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta.*

Kohteet 20. **Karsikkosuo**, 21. Tuohisuo

GTK:n selvityksen mukaan Karsikkosuon vedet laskevat laskuojia pitkin Rajapuroon ja siitä edelleen Oskajärveen. Aiemman vaihekaavan vesistöselvityksen mukaan tyypiltään matala runsashumuksinen Oskajärvi on suppean ekologisen aineiston mukaan luokiteltu tilaltaan hyväksi vuonna 2008. Vuonna 2005 tehdyn vesikasviselvityksen mukaan järvi on rehevä ja pohjaeläinnäytteen perusteella hyvässä – tyydyttävässä kunnossa. Suurin osa Karsikkosuolle suunnitellun turpeenoton ensimmäisenä pidättävänä altaana ja kuormitus kohdistuu ensisijaisesti Oskajärveen. Turvetuotannon vaikutus tulisi näkymään järven ravinnetason sekä orgaanisen aineksen nousuna. Oskajärvi on aktiivisessa virkistyskäytössä, siellä sijaitsee mm. kaksi yleistä uimarantaa. Piirin näkemyksen mukaan Karsikkosuon turvetuotannon kuormitus voi heikentää Oskajärven ekologista tilaa, eikä aluetta voida vesistövaikutusten osalta esittää vaihekaavan turvevaraukseksi ilman järven ekologisen tilan päivittämistä.

GTK:n selvityksen mukaan Karsikkosuon ja Tuohisuon välisellä suoalueella, Karsikkosuon pääosin ojittamattomalla osalla, sijaitsee arvokkaaksi suoksi määritetty suoalue. Karsikkosuon vedet eivät laske arvokkaan suon alueelle, eikä mahdollisella turvetuotannolla pitäisi olla vaikutusta Karsikkosuon suojeluarvoihin mahdollista tuotannonaikeista melu- ja pölyvaikutusta lukuun ottamatta. Vastaavasti Tuohisuon vedet laskevat pois päin Karsikkosuon arvokkaasta suoalueesta, eikä alueilla ole suoranaista yhteyttä, joten Tuohisuon mahdollinen turvetuotanto ei pitäisi vaikuttaa Karsikkosuon suojeluarvoihin mahdollista melu- ja pölyvaikutusta lukuun ottamatta.

Karsikkosuon luonnontilainen osa on mukana soidensuojelun täydennysesityksessä. Suoalue on linnustollisesti arvokas, joten hankkeiden pöly- ja meluhaitat olisivat hyvin merkittäviä suon linnustolle. Ojitukset ovat vaikuttaneet Karsikkosuon luonnontilaisen nevaosan vesitalouteen ja luontotyyppeihin. Suon länsipuolella on ojituksilta säästyneitä osia, jotka ovat pääosin korpia. Suojeluesitysalueen Etelä-Suomessa uhanalaisiin suotyyppeihin kuuluvat kalvakkaneva (VU), saraneva (VU), sararäme (EN) ja pallosararäme (VU). Piirin käsityksen mukaan alueelle suunnitellut turvetuotantoalueet tulisivat lisäämään suojelualueen vesitaloudelle ja sitä kautta alueen uhanalaisille suotyypeille aiheutuvia haittoja.

Karttatarkastelun perusteella piirin arvion mukaan Karsikkosuon ojitukset ovat monin paikoin metsätaloudellisesti epäonnistuneet, joten niiden ennallistamisella suojelualueen ja soiden muiden osien suoluonnon monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

Päätelmä: *Karsikkosuolle ennallistamisvaraus lisämerkinnällä suoluonnon monimuotoisuuden ja soidensuojelun edistäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta.*

Kohteet 22. Riihisuo, 23. **Lylykoskensuo (Tornatorin osa Koveropuronsuo-Telasuo)**

GTK:n selvityksen mukaan pääosa Lylykoskensuon vesistä laskee Koveropuroa pitkin Koitajokeen, osa myös Tokrajärveen. Koveropuroa pitkin Koitajokeen laskee myös suon eteläpuolella sijaitsevan Riihisuon vedet. Aiemman vaihekaavan maastokatselmuksen mukaan Lylykoskensuo on ojitettu lukuun ottamatta suon keskiosan halki virtaavaa Koveronpuroa. Puronvartta reunustaa kastikkavaltaista ruoho- ja heinäkorpea. Uusimman luontotyyppien uhanalaisuusarvion mukaan ruohokorvet luokitellaan Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppiä.

Piirin käsityksen mukaan Koveronpuro on maastokatselmuksen ja karttatarkastelun perusteella luonnontilainen ja vesiluonnon monimuotoisuuden kannalta hyvin merkittävä, joten puron mahdollinen vaarantaminen turvetuotannon yhteydessä kuuluu vesilain säätelyn piiriin. Mikäli Koveronpuro on vesistöksi luokiteltavaa puroa vähäisempi virtavesiuoma (noro), niin se on vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittama vesiluontotyyppi, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Vastaavasti mikäli Koveronpuro on vesilain tarkoittama purovesistö, niin se kuuluu vesilain 3 luvun (luvanvaraiset vesitaloushankkeet) 2 pykälän kohdan 8 tarkoittamiin puroihin, joiden vaarantaminen vaatii kyseiselle vesitaloushankkeelle lupaviranomaisen (aluehallintovirasto) luvan. Piirin käsityksen mukaan hankkeiden haitallinen vaikutus Koveronpuron luonnontilalle ja luonnon monimuotoisuudelle on niin suuri, että kumpikaan suo ei sovellu vaihekaavan turvetuotantovarauksiksi.

Aiemman vaihekaavan vesistöselvityksen perusteella Tokrajärvi on karu latvajärvi, jonka ravinnepitoisuus todennäköisesti nousisi turvetuotannon seurauksena ja pitkällä aikavälillä orgaaninen kuorma järven pohjassa aiheuttaisi mahdollisesti sisäistä kuormitusta. Piirin mielestä tämä on otettava myös huomioon arvioitaessa Lylykoskensuon sopivuutta vaihekaavan varauskohteisiin.

GTK:n turveturvetuotantoon soveltuvien soiden kartoitusten (Suomi 1993) mukaan Lylykosken luonnontilaisiin suotyyppeihin kuuluvat Etelä-Suomessa uhanalaiset saraneva (VU) lyhytkorsineva (VU) ja luhtaneva (VU). Lyhytkorsiräme (VU), pallosararäme (VU ja kangasaräme (EN). Piirin mielestä Lylykoskensuolla on niin paljon arvokkaita uhanalaisia suotyyppejä, joten suo ei tältäkin osin sovi vaihekaavan turvetuotantovaraukseksi.

Karttatarkastelun perusteella piirin arvion mukaan Lylykoskensuon ojitukset ovat monin paikoin metsätaloudellisesti epäonnistuneet, joten niiden ennallistamisella alueen jo nyt arvokkaan suo- ja vesiluonnon monimuotoisuutta voidaan edistää.

Päätelmä: *Lylykoskensuo vaihekaavaan ennallistamisvaraus lisämerkinnällä merkinnällä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden edistäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta*

Kohde 27. **Parkusuo**

GTK:n selvityksen mukaan Parkusuo sijaitsee kahdella valuma-alueella. Suon eteläosan vedet laskevat suo-ojia pitkin Ruokojokeen ja siitä edelleen Venäjän puolelle. Pohjoisosan vedet laskevat Tammapuron kautta Kälkäjärveen, johon osa Parkusuo kuormituksesta tulisi pidättymään. Kälkäjärven ekologinen tila on hyvä. Kälkäjärvestä vedet virtaavat Pajulammen kautta Pajujokeen.

GTK ei ole lainkaan selvittänyt hankkeen vaikutuksia alapuolisiin vesistöihin, pelkkä Kälkäjärven ekologisen tilan toteaminen tai viittaus aiemman kaavaselvityksen arvioon Jänisjoen vesistöarviosta on täysin riittämätön kaavavarauksen kannalta. Myöskään alueen maastokatselmusta ei ole tehty. Piirin mielestä Parkusuota ei voida varata vaihekaavan turvetuotantoalueeksi ilman hankkeen vesistövaikutusten täydentämistä. Kartoitustarve koskee suon luonnonarvoja.

Karttatarkastelun suolla on pienialainen luonnontilainen osa ja kolme alle yhden hehtaarin kokoista pikkulampea. Piirin arvion mukaan lammet ovat vesilain 2 luvun 11 §:n tarkoittamia luonnontilaisia vesiluontotyyppisiä, joiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Piirin arvion mukaan lampien luonnontila voi vaarantua vesilain vastaisesti hankkeen aiheuttamien kuivatus- ja pölyhaittojen takia.

Karttatarkastelun perusteella, suon eteläosassa GTK:n selvityksessä mainitut Ruokojokeen laskevat ojat vaikuttavat luonnontilaisen kaltaisilta vesilain tarkoittamilta puro/norouomilta. Piirin arvion mukaan näiden uomien luonnontilaisuus ja merkitys vesilain kannalta sekä arvio hankkeen vaikutuksen niiden luonnontilaan tulee myös tehdä ennen suon mahdollista varaamista vaihekaavan turvetuotantoalueeksi.

Suolla on myös luonnontilaisia osia, joiden luonnonarvot tulisi piirin mielestä myös kartoittaa esimerkiksi aiemman vaihekaava maastokatselmuksen mukaisesti ennen suon mahdollista varaamista vaihekaavan turvealueeksi.

Kälkäjärven pohjoisosan kapeaa Karhatsunlahden länsirannalle ulottuu soidensuojelun täydennysesityksen kohde "Karhatsunlahden suo". Kälkäjärvestä seuraava alapuolinen tuotannon purkuvesi Pajujoki ja Viitalampi kuuluvat Pohjois-Karjalan kalataloudellisesti ja suojelullisesti arvokkaisiin pienvesiin. Piirin arvion mukaan hanke voi vaikuttaa heikentävästi ainakin Pajujoen ja Viitalammen merkitykseen arvokkaana pienvetenä.

Yllä esitetyn mukaisesti piirin arvion mukaan Parkusuota ei tulisi varata vaihekaavan turvevaraukseksi. Sen sijaan alueen metsätalouskäytön kannalta epäonnistuneet olisi mahdollista ennallistaa ja näin edistää alueen suo- ja vesiluonnon luonnontilaa ja monimuotoisuutta

Päätelmä: *vaihekaavaan ennallistamisvaraus merkinnällä suo- ja vesiluonnon monimuotoisuuden kehittäminen sekä ilmastonmuutoksen torjunta*

Lisäys edelliseen: Kälkäjärven vesialueen omistaja Tuupovaaran itäinen kalaveden osakaskunta on istuttanut viime vuosina Kälkäjärveen siikaa, jonka kanta voi tuhoutua Parkusuon turvetuotannon seurauksena.